

**UNIVERZITET ZA POSLOVNI INŽENJERING I MENADŽMENT BANJA LUKA
EKONOMSKI FAKULTET**

Diplomski rad

ULOGA PRIVREDNIH PREDSTAVNIŠTAVA U RAZVOJU REPUBLIKE SRPSKE

Mentor: prof. dr Ilija J. Džombić

BANJA LUKA, NOVEMBAR 2013

ISIDORA MATIĆ

„Pod moralnom i krivičnom odgovornošću izjavljujem da sam ja autor ovog rada te sam upoznata da sam, ukoliko se utvrdi da je rad plagijat, odgovorna za štetu pričinjenu Univerzitetu za poslovni inženjering i menadžment, kao i autoru originalnog rada.“

SAŽETAK

Autor ukazuje da je ekonomska diplomatija inicirala nove izazove kreatorima strategije privrednog razvoja zemlje, što utiče na ukupni prosperitet države. Tu se, adekvatnim metodama objedinjavaju i sublimiraju ekonomski interesi kompanija i diplomatski ciljevi države. Najvažnija funkcija ekonomske diplomatije je zaštita nacionalnih ekonomskih interesa u međunarodnim ekonomskim odnosima. Ekonomske diplomate treba da vode konstantnu bitku sa konkurencijom u cilju dolaženja do poverljivih ekonomskih informacija, zatim da se takmiče za osvajanje novih ili proširenje na već postojećim tržištima. U tom kontekstu nalazi se neophodnost prilagođavanja i usavršavanja teorije i prakse ekonomske diplomatije.

Ključne riječi: ekonomska diplomatija, razvoj, država, interes, međunarodni odnosi, predstavništva.

SUMMARY

The author points out that economic diplomacy has initiated a new policy challenges of economic development strategy of the country, which affects the overall prosperity of the state. Here, appropriate methods of integrating the sublime and the economic interests of companies and diplomatic goals of the State. The most important function of economic diplomacy is to protect national economic interests in international economic relations. Diplomats should keep a constant battle with competitors in order to arrive at a sensitive economic information, then compete to win new or expansion of existing markets. In this context there is a need for adaptation and development of the theory and practice of economic diplomacy.

Key words: economic diplomacy, development, interest, state, international relations, sales.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. EKONOMSKA DIPLOMATIJA	2
2.1. POJAM EKONOMSKE DIPLOMATIJE.....	2
2.2. ZAŠTO IZUČAVATI EKONOMSKU DIPLOMATIJU	3
2.3. FUNKCIJE I CILJEVI EKONOMSKE DIPLOMATIJE.....	4
2.4. ULOGA EKONOMSKE DIPLOMATIJE U EKONOMSKOM RAZVOJU ZEMLJE	5
3. EKONOMSKA DIPLOMATIJA REPUBLIKE SRPSKE	6
3.1. NASTANAK REPUBLIKE SRPSKE.....	6
3.2. ZADACI EKONOMSKE DIPLOMATIJE REPUBLIKE SRPSKE	6
3.3. REPUBLIKA SRPSKA U SVIJETU.....	7
3.4. KARAKTERISTIKE DIPLOMATE KOJI JE POTREBAN REPUBLICI SRPSKOJ	8
4. ULOGA PRIVREDNIH PREDSTAVNIŠTAVA U RAZVOJU REPUBLIKE SRPSKE	9
4.1. PRIVREDNE KOMORE REPUBLIKE SRPSKE	9
4.2. VIZIJA	9
4.2.1. Misija.....	9
4.2.2. Sajmovi.....	10
4.3. PRIVREDNA PREDSTAVNIŠTVA REPUBLIKE SRPSKE U INOSTRANSTVU	10
4.3.1. Predstavništvo Republike Srpske u Srbiji	11
4.3.2. Predstavništvo Republike Srpske u Rusiji.....	14
4.3.3. Predstavništvo Republike Srpske u Belgiji	16
4.3.4. Predstavništvo Republike Srpske u Izraelu	20
4.3.5. Predstavništvo Republike Srpske u Njemačkoj.....	22
4.3.6. Predstavništvo Republike Srpske u Austriji	23
4.3.7. Predstavništvo Republike Srpske u Grčkoj	25
4.3.8. Predstavništvo Republike Srpske u Sjedinjenim Američkim Državama	26
5. ZAKLJUČAK	27
6. LITERATURA	29

1. UVOD

Pojam diplomatija ima višestruko značenje. Prije svega, označava spoljnopolitičko predstavljanje države u ophođenju sa drugim subjektima međunarodnog prava i međunarodnih odnosa.

Republika Srpska kao entitet Bosne i Hercegovine nema toliko razvijenu diplomatiju ali iz godine u godinu napreduje. Otvaranjem osam predstavništava u Evropi i svijetu dokazala je mnogo toga. Predstavništva imaju ulogu da Republiku Srpsku predstavljaju u što je moguće pozitivnijem kontekstu, da stranim investitorima pokažu mogućnosti i potencijale Republike Srpske, promovišu prirodne ljepote i dokažu strancima da je Srpska zemlja koja posjeduje dosta kvaliteta.

Pored predstavništava u Beogradu, Jerusalimu, Moskvi, Briselu, Štutgartu, Beču, Solunu i Vašingtonu, Srpska se sprema za otvaranje još dva predstavništva, u Kini i u Hrvatskoj. Nadajući se uspjesima ovih predstavništava, budžet Republike Srpske izdvaja veliku količinu sredstava za njih.

Bošnjaci su strogo protiv predstavništava Republike Srpske jer smatraju da time automatski znači da Republika Srpska ne priznaje BiH za državu. Tvrde i da Srpska nema pravo da otvara predstavništva ali po Dejtonskom sporazumu je sve po pravilu.

U ovom radu ću pokušati da pokažem koliko su privredna predstavništva opravdala uložena sredstva, koliki je njihov uspjeh i uticaj u razvoju Republike Srpske.

2. EKONOMSKA DIPLOMATIJA

2.1. Pojam ekonomske diplomatije

Pojam diplomatija ima višestruko značenje. Prije svega, označava spoljnopolitičko predstavljanje države u ophođenju sa drugim subjektima međunarodnog prava i međunarodnih odnosa.

Smatra se da je diplomatija umjetnost pregovaranja i uspostavljanja međunarodnih odnosa, kao i vještina koja se stiče obukom i radom.

Satou je definisao diplomatiju: „Diplomatija je primjena inteligencije i takta na vođenje zvaničnih odnosa između vlada nezavisnih država.“

Miomir Stojković diplomatiju shvata kao sinonim za više različitih ali međusobno povezanih aktivnosti države u spoljnoj politici i njenoj međunarodnoj aktivnosti. Te aktivnosti su:

- 1) Spoljnopolitičko predstavljanje države, odnosno njeno pravo poslanstva koje podrazumijeva pravo da šalje i pravo da prima diplomatske predstavnike preko kojih se održavaju redovni diplomatski odnosi u bilateralnoj diplomatiji;
- 2) Vođenje spoljnopolitičkih odnosa države putem službenog komuniciranja od strane određenih državnih organa sa istim organima drugih država;
- 3) Sposobnost, znanje i umijeće vođenja pregovora sa drugim državama;
- 4) Služba, organizacija i aparat države za vođenje spoljno-političkih odnosa;
- 5) Zvanična aktivnost šefova država i vlada i specijalnih organa spoljnih poslova za realizaciju zadataka i ciljeva spoljnje politike;
- 6) Nauka ili vještina koja objedinjava sve prethodne sadržaje i aktivnosti diplomatije.

Profesor Miodrag Mitić smatra da diplomatiju obuhvata:

- 1) Spoljno-političku djelatnost države u odnosu na druge subjekte međunarodnog prava i međunarodnih odnosa;

- 2) Održavanje neposrednog kontakta sa vladama drugih država i zaštita njenih interesa u tim državama i međunarodnim organizacijama i međunarodnim konferencijama;
- 3) Stvaranje kompromisa između interesa dvije ili više strana, koji teži da bude što manje nepravedan ili povoljan za pojedine strane;
- 4) Održavanje kontakta i odnosa sa javnošću, izvan vladajuće strukture države prijema, a posebno sa političkim strankama i sredstvima javnog informisanja države prijema.

Najkraće i najjednostavnije rečeno ekonomska diplomatija je specifičan spoj klasične diplomatije, ekonomskih nauka i nauka menadžmenta, metoda i tehnika pregovaranja sa stranim partnerima, odnosa sa javnošću i prikupljanju ekonomskih informacija od interesa za privredu svoje zemlje ili kompanije u cilju prodora na svjetsko tržište.

2.2. Zašto izučavati ekonomsku diplomatiju

Činjenica je da je visokoobrazovana i motivisana diplomatija neophodna za svaku državu koja svoj ekonomski prosperitet vezuje za stalnu i plodnu razmjenu na svjetskom tržištu, za slobodnu cirkulaciju ljudi, roba i kapitala za svoj uspješni privredni nastup u svijetu. Kapital koji je odavno prešao granicu jedne države, seli se tamo gdje može da se oplodi, gdje su obezbjeđeni svi potrebni ekonomski, zakonski, organizacioni i informacioni uslovi.

U svakodnevnoj komunikaciji sa sposobnim ekonomskim diplomatama zainteresovanih zemalja, oni očekuju informacije i garancije da su za njihovo investiranje obezbjeđeni svi uslovi i puna sigurnost. Za izvoznu ekspanziju neke zemlje na strana tržišta potrebno je još mnogo više napora, znanja, usklađenosti, uz atraktivne i kvalitetne proizvode, povoljne cijene i stabilnost kao i kratke rokove isporuke.

Da bi se došlo do faze ulaganja stranog kapitala ili izvoza proizvoda na strana tržišta, predstavlja dug period planiranja i pripreme organizovane kvalitetne proizvodnje i dostizanja nivoa kvaliteta proizvoda ili ponude za investiranje.

U privrednom životu, pored svih faktora, ekonomska diplomatija pomaže kvalitetnim informacijama i savjetima o aktuelnim trendovima, obimu, vrstama i kvalitetu sličnih ili traženih proizvoda konkurentskih kompanija i zemalja, analizama potreba i

zasićenosti stranih tržišta, prihvatljivim cijenama i rokovima, pa sve do dizajna ili uzoraka proizvoda konkurentskih firmi

2.3. Funkcije i ciljevi ekonomske diplomatije

Glavna funkcija ekonomske diplomatije je zaštita nacionalnih ekonomskih interesa u međunarodnim ekonomskim odnosima. Kako bi se obezbijedila promocija nacionalne privrede u svjetskoj razmjeni, svaka organizovana država određuje za to nadležne organizacije i službe, utvrđuje sredstva i mehanizme i zadužuje stručne i spremne kadrove koji će zacrtanu državnu politiku zastupati u inostranstvu i sprovoditi je ekonomskom diplomatijom na bilateralnom i multilateralnom planu.

Dakle, prvo, svaka država treba da odredi koji su njeni prioritetni ciljevi u ekonomskom opštenju sa inostranstvom, da utvrdi politiku ekonomskog nastupa, da obezbijedi materijalne resurse i da obuču kadrove koji će to sprovoditi.

Ekonomske diplomate vode svakodnevnu bitku sa konkurencijom u potrazi za povjerljivim ekonomskim informacijama, nadmeću se za osvajanje novih ili proširenje na starim tržištima i vode mukotrpane pregovore. Njihov profesionalizam i patriotizam ogleda se u predanoj borbi za ekonomske interese i profit svoje zemlje ili kompanije.

Funkcije ekonomske diplomatije (prema Mary McBryde) su:

- 1) Aktivnosti za obezbjeđivanje najpovoljnijih uslova u trgovini i drugim formama ekonomskog povezivanja;
- 2) Uticaj na uspostavljanje mjera stimulisanja i izvoza domaćih roba i kontrolisanja prometa kapitala u sklopu ukupnih razvojnih ciljeva i strategije ekonomskog nastupa zemlje u inostranstvu;
- 3) Svakodnevna i systemska analiza prilika na međunarodnom tržištu i ekonomskim odnosima i analiza ekonomskog položaja stranih zemalja;
- 4) Uspostavljanje i održavanje ekonomskih i poslovnih kontakata sa poslovnim i preduzetničkim krugovima i nadležnim resorima zemlje prijema;
- 5) Vođenje bilateralnih i multilateralnih ekonomskih pregovora;
- 6) Priprema i učešće u ekonomskim konvencijama;
- 7) Učešće u radu međunarodnih institucija i organizacija;

- 8) Stvaranje povoljnih poslovnih prilika za nastup preduzeća ili sopstvene zemlje u inostranstvu.

2.4. Uloga ekonomske diplomatije u ekonomskom razvoju zemlje

Ekonomsko-diplomatska i diplomatska akcija nemaju magičnu moć, niti mogu razriješiti unutrašnje strukturalne probleme privrede i zemlje. One moraju biti u službi ekonomskog i političkog oporavka i stabilizaciji zemlje, kao i njenog uspješnog predstavljanja i prodora u svijetu.

Kao i većina zemalja u tranziciji, sa obzirom posebno na potrebu ubrzanog procesa prilagođavanja standarda EU, neophodno je da na ovom planu učimo od najuspješnijih i najrazvijenijih zemalja.

Zapadne diplomatije su još 80-tih godina dale svojim diplomatijama trajne naloge da ubuduće prioritet u njihovoj aktivnosti bude ekonomska diplomatija. Sa globalizacijom svijetske privrede i međunarodne politike, interes pojedinih privreda da budu promovisane u inostranstvu i da se na svjetskom tržištu izbore za što veće učešće i udio u ostvarenom profitu, postaje i državni interes njihovih zemalja.

Samim tim, osnovna funkcija državne administracije, mehanizma spoljne akcije, diplomatskih i spoljnotrgovinskih predstavništava, različitih delegacija, ministara, predsjednika vlade i šefova država prilikom boravka u inostranstvu postaje funkcija ekonomske diplomatije- da reklamiraju i prodaju proizvode nacionalne privrede u svijetu, da obezbijede da kompanije iz njihovih zemalja dobijaju poslove na stranom tržištu.

3. EKONOMSKA DIPLOMATIJA REPUBLIKE SRPSKE

3.1. Nastanak Republike Srpske

Rat u Bosni i Hercegovini je završen potpisivanjem Dejtonskog sporazuma 21. Novembra 1995. Godine. Taj dan u Republici Srpskoj je neradni dan. Republika Srpska je međunarodno priznata kao jedan od dva entiteta koji čine Bosnu i Hercegovinu. Republika Srpska je priznata na 49% teritorije, a Federacija BiH na 51%.

Narodna skupština Republike Srpske sastoji se od jednog doma 83 zastupnika koji se biraju na izborima svake četvrte godine. Parlament ima zakonodavnu vlast. Vlada Republike Srpske ima izvršnu vlast. Predsjednik Republike Srpske se bira na neposrednim izborima svake četvrte godine. Nivoi vlasti su opština, to jest grad i republika. Glavni grad Republike Srpske po Ustavu je Istočno Sarajevo (*de iure*), ali glavno upravno središte je Banja Luka (*de facto*).

Republika Srpska ima svoju vladu, grb, zastavu, himnu, predsjednika, skupštinu, poštu i policiju. Vojska Republike Srpske integrisana je u sustav oružanja snaga BiH kao i Pješadijski puk. Tokom proteklih godina neke integracije Republike Srpske izričito formirane Dejtonskim sporazumom i njegovim aneksima su preneseni na nivo BiH (carinska i granična služba, vojska, pravosuđe...)

3.2. Zadaci ekonomske diplomatije Republike Srpske

Osnovni reformski zadatak je da se radi na izgradnji efikasnije privrede, koja će omogućiti brži privredni razvoj, nova radna mjesta, bolji životni standard i ukupan prosperitet Republike Srpske. U interesu države je da, proces privrednih reformi, započet putem privatizacije preduzeća, podsticaja razvoja preduzetništva i izgradnje povoljnog ambijenta privređivanja bude nastavljen efikasno i uspješno, s ciljem stvaranja uslova za unapređenje proizvodnje i povećanje izvoza, a čime bi se smanjio dugo godina izražen disbalans u spoljnotrgovinskoj razmjeni.

Glavni ciljevi ekonomske diplomatije Republike Srpske:

- 1) Da se zastupaju interesi privrede pred organima zakonodavne i izvršne vlasti;
- 2) Da se uspostavljaju i unapređuju poslovne veze Republike Srpske u zemlji i inostranstvu.

Trajan zadatak je da se pomaže privrednicima da se upoznaju nova tržišta, razmjene iskustva, ostvaruju novi poslovni kontakti i razvijaju partnerstva na međunarodnim sajmovima, privrednim misijama i drugim promotivnim aktivnostima pute razvijene mreže komora i ekonomske diplomatije.

Pored inteziviranja aktivnosti na realizaciji ranije zacrtanih ciljeva, neophodno je ostvariti i neka druga pitanja od interesa za poboljšanje uslova privređivanja, a to su, prije svega:

- 1) Usklađivanje javne potrošnje sa rezultatima privređivanja
- 2) Efikasnost rada organa državne uprave u funkciji poboljšanja uslova za privređivanje;
- 3) Efikasnost rada pravosudnih organa u smislu bržeg rješavanja privrednih sporova;
- 4) Izmjene niza zakonskih rješenja koja su se pokazala kao kočnica privrednog razvoja;
- 5) Stimulisanje obrazovanja kadrova potrebnih privredi.

Da bi se sve navedeno realizovalo neophodni su kvalitetni kadrovi i značajna finansijska sredstva, kao i veliki trud i upornost.

3.3. Republika Srpska u svijetu

Činjenica je da još uvijek ne postoji promišljen, racionalan i ofanzivan koncept ekonomskog predstavljanja naše zemlje u svijetu, usklađen sa potrebama, interesima i mogućnostima naše privrede i planiranom budućnošću zemlje. Na tome se dosta usporeno radi, po navodima naših zvaničnika jer to pitanje nije od prioritetne važnosti.

Na ovom pitanju trebalo bi da rade sve privredne komore, Ministarstvo spoljnih poslova, Ministarstvo za ekonomske odnose sa inostranstvom, Agencija za strana ulaganja i promociju izvoza Republike Srpske, preduzetnička i profesionalna udruženja, regionalne privredne komore, ljudi od struke i nauke, naši uspješni privrednici iz svijeta i drugi specijalisti za ovu oblast.

Pojedinci su ostvarili početne korake, ali veće investicije nisu realizovane jer naši i strani ulagači prate političku i bezbjedonosnu situaciju u zemlji koja im se ne čini stabilnom, sa razlogom koji je svakako opravdan. Oni očekuju da se usvoje sistemski zakoni koji garantuju sigurnost ulaganja i bolje uslove investiranja.

3.4. Karakteristike diplomate koji je potreban Republici Srpskoj

S obzirom na složenost, odgovornost, važnost i delikatnost poslova, moderni ekonomski diplomata mora da posjeduje brojne sposobnosti koje su nužne za uspješno obavljanje njegovih funkcija, a to su:

- 1) Kvalitetno fakultetsko obrazovanje iz oblasti ekonomije, diplomatije i međunarodnih odnosa, međunarodnog privrednog prava, organizacionih nauka i menadžmenta;
- 2) Diplomatsko ili spoljnotrgovinsko iskustvo na takvim ili sličnim poslovima;
- 3) Savršeno vladanje svjetskim jezikom kojim se govori u zemlji službovanja;
- 4) Posebna specijalizovanost za zemlju ili region u kom će djelovati ekonomski diplomata. To podrazumijeva proučavanje dotične zemlje, njenu istoriju, politički i privredni razvoj, običaje i specifičnosti, etnološke i kulturne karakteristike;
- 5) Govorne vještine;
- 6) Pregovaračke vještine;
- 7) Osnovne metode i tehnike ekonomsko-obavještajnog rada, neophodne za prikupljanje ekonomskih povjerljivih informacije;
- 8) Lični šarm, uglađenost i poznavanje protokola;
- 9) Samostalnost u odlučivanju, samoinicijativnost i sposobnost odogovornog donošenja odluka;
- 10) Obavještenost o aktuelnim političkim i ekonomskim temama;

4. ULOGA PRIVREDNIH PREDSTAVNIŠTAVA U RAZVOJU REPUBLIKE SRPSKE

4.1. Privredne komore Republike Srpske

Početakom devedestih godina donošenjem novog zakona o Privrednoj komori Jugoslavije, tadašnje republike su donijele nove republičke zakone. U proteklom periodu komorski sistem Republike Srpske prošao je kroz različite periode organizovanja ali je program rada i djelovanja bio fokusiran na sledeće osnovne funkcije:

- 1) Zastupanje interesa privrede u cjelini u odnosima sa organima izvršne vlasti;
- 2) Stvaranje uslova i ambijenta za unapređenje rada i poslovanja u privredi;
- 3) Pružanje odgovarajućih usluga svojim članicama saglasno ovlaštenjima i programskoj orijentaciji privrednih komora

Privredna komora Republike Srpske u cilju razvoja Republike Srpske ima razvijene ciljeve, misiju i viziju i organizuju sajmove.

4.2. Vizija

Vizija Privredne komore Republike Srpske je postati vodeća institucija u Republici Srpskoj na polju poslovnog obrazovanja, informisanja i pružanja savjetodavnih usluga, te promovisanja i povezivanja privrede Republike Srpske sa svjetskom privredom.

4.2.1. Misija

U cilju privrednog razvoja Republike Srpske, kao zajedničke misije njenih članova:

- 1) Zastupaju interese privrede pred organima vlasti i time stvarju uslove za unapređenje poslovanja;
- 2) Uspostavljaju i unapređuju poslovne veze sa inostranstvom i predstavljaju privredu Republike Srpske u zemlji i inostranstvu;
- 3) Pružaju usluge stručnog obrazovanja, poslovnog informisanja i savjetovanja

4.2.2. Sajmovi

Sajmovi kao mjesto direktnog susreta ponude i potražnje, neposrednih kontakata, spoznaja vlastitih mogućnosti i kvaliteta, mjesto ideja o novim proizvodima, upoznavanja konkurencije prilika za poslovne kontakte, bili su i ostali značajan marketinški faktor.

U cilju promocije i jačanja konkurentnosti domaće privrede, Privredna komora Republike Srpske, za svoje članove organizuje nastupe na sajamskim i izložbenim manifestacijama u zemlji i inostranstvu.

4.2.3. Ciljevi

Kao jedan od svojih ciljeva, Privredna Komora Republike Srpske ima unapređenje privredne saradnje sa inostranstvom u svrhu afirmacije domaće proizvodnje i povećanje izvoza Republike Srpske. Uspješna saradnja sa privrednim komorama u regionu i inostranstvu, diplomatsko-konzularnim predstavništvima, te Predstavništvima Republike Srpske, omogućuje povezivanje domaćih privrednika sa eventualnim partnerima u zemlji i svijetu kroz organizovanje odlazećih i dolazećih privrednih misija.

4.3. Privredna predstavništva Republike Srpske u inostranstvu

Predstavništva Republike Srpske u inostranstvusu formirana sa ciljem uspostavljanja ekonomske, naučnotehničke, kulturne, socijalne, informativne, prosvjetne, sportske i druge saradnje sa subjektima u inostranstvu.

Trenutno su aktivna predstavništva u Srbiji, Rusiji, Izraelu, Belgiji, SAD-u, Austriji, Grčkoj i Njemačkoj a u pripremi je otvaranje predstavništva u Hrvatskoj.

4.3.1. Predstavništvo Republike Srpske u Srbiji

U cilju unapređenja odnosa između Republike Srpske i tadašnje Republike Jugoslavije 1992. godine osnovan je Ekonomski biro u Beogradu, koji je 1993.godine transformisan u Biro Republike Srpske u Saveznoj Republici Jugoslaviji.

Biro je obavljao poslove koji su se odnosili na: unapređenje i razvijanje političkih, ekonomskih, kulturnih i drugih odnosa sa SR Jugoslavijom, kao i poslove ne pružanju pomoći izbjeglicama, koordinaciji poslova u zaštiti boraca, ratnih i mirnodobnih vojnih invalida i njihovih porodica, kao i civilnih žrtava rata.

1996.godine Biro se transformisao u Predsjedništvo Republike Srpske u SR Jugoslaviji.

Odlukom Vlade Republike Srpske iz 2002.godine Predsjedništvo Republike Srpske u SR Jugoslaviji dobija svoj konačan oblik i status.

Osniva se Ustanova za unapređenje ekonomske, naučno-tehničke, kulturne i sportske saradnje između Republike Srpske i SR Jugoslavije. Ustanova se osniva sa ciljem da obavlja poslove za potrebe Republike Srpske iz oblasti ekonomske, naučno-tehničke, kulturne i sportske saradnje sa subjektima u SR Jugoslaviji, kao i poslove u vezi sa primjenom Sporazuma o uspostavljanju specijalnih paralelnih odnosa između Republike Srpske i SR Jugoslavije.

U skladu sa nastalim promjenama 2008.godine Predstavništvo usklađuje i mijenja svoj naziv u Ustanova za unapređenje ekonomske, naučno-tehničke, kulturne i sportske saradnje između Republike Srpske i Republike Srbije.

U novembru 2008.godine, uz prisustvo najviših zvaničnika Republike Srpske i Srbije, svečano su otvorene nove prostorije Predstavništva koje se nalaze u Ulici Bulevar despota Stefana broj 4/IV.

Danas predstavništvo nastoji, da na najbolji način predstavlja i promovise Republiku Srpsku i doprinosi unapređenju saradnje u svim oblastima stvarajući čvršće veze između institucija i građana Republike Srpske, odnosno BiH i Srbije.

Aktivnosti Predstavništva u oblasti institucionalne saradnje, odnosile su se na potpisivanje sporazuma o saradnji između institucija i ustanova Republike Srpske i Srbije (Veterinarski institut „Dr Vaso Butozan“ Banja Luka i Institut za higijenu i tehnologij mesa- Beograd, saradnja između Univerziteta u Istočnom Sarajevu i Univerziteta odbrane u Beogradu). Predstavništvo je nastavilo i različite aktivnosti u cilju sprovođenja Sporazuma o uspostavljanju specijalnih paralelnih odnosa između Republike Srpske i Republike Srbije (podrška saradnji Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske i Ministarstva životne sredine Srbije po pitanju zakonske regulative u oblasti upravljanja ambalažom i ambalažnim otpadom). Takođe, pokrenuta je i inicijativa za formiranje asocijacija svih zavičajnih udruženja Srba porijeklom iz BiH u cilju povezivanja dijaspore.

U oblasti privredne saradnje, Predstavništvo je nastavilo sa aktivnostima vezanim za realizaciju projekta Podrinje, koji podrazumijeva razvoj saradnje i partnerstava između lokalnih zajednica i malih i srednjih preduzeća na ovoj oblasti. Vlade Republike Srpske i Republike Srbije su potpisale Protokol o saradnji na projektu Podrinje, a Predstavništvo, koje je ovaj projekat i iniciralo, koordiniraće aktivnosti na njegovoj realizaciji. Značajne aktivnosti Predstavništva odnosile su se i na organizaciju nastupa privrednika Republike Srpske na međunarodnim sajmovima u Srbiji: sajam turizma, poljoprivrede, građevinarstva, te na logističku i finansijsku podršku učešću firmama iz Republike Srpske na međunarodnom sajmu namještaja u Beogradu, predstavljanje investicionih potencijala i razvojnih projekata opština iz Republike Srpske (putem biltena) i turističke ponude Republike Srpske. Osim toga, aktivnosti Predstavništva su se odnosile na: podršku subjektima koji su se obraćali Predstavništvu za pronalaženje potencijalnih partnera (Elavco, Bijeljina; Florapharm, Lopare; Suolo e Salute, Italija i dr.); uspostavljanje saradnje sa Ekonomskim institutom Beograda.

Predstavništvo je realizovalo niz aktivnosti u cilju unapređenja saradnje u oblasti nauke i prosvjete (nastavak aktivnosti na realizaciji projekta Stručna praksa i usavršavanje studenata iz Republike Srpske u kompanijama i institucijama u Srbiji- obezbjeđena praksa za četiri grupe studenata).

Najznačajnije aktivnosti u oblasti kulturne saradnje, odnosile su se na organizaciju nastupa Republike Srpske na 57. Međunarodnom sajmu knjiga u Beogradu. Dizajn štanda Republike Srpske bio je inspirisan likom i djelom Ive Andrića, a tom prilikom je održan bogat kulturni program uz veliki broj promocija knjiga i izdanja iz Republike Srpske. Osim

toga, Predstavništvo je realizovalo I brojne druge aktivnosti, kao što su: finansijska podrška učešću predstavnika Republike Srpske na književnoj manifestaciji Aprilski susreti 2012; organizovano je nekoliko književnih večeri I promocija knjiga autora iz Republike Srpske.

Pored navedenog, Predstavništvo kontinuirano obavlja poslove I zadatke koji se odnose na unapređenje I razvoj saradnje u oblasti zdravstvene I socijalne zaštite između Republike Srpske I Srbije. U tom smislu, Predstavništvo obavlja poslove koji se odnose na ostvarivanje prava lica koja se zdravstveno I socijalno zbrinjavaju u Srbiji, kao I dio poslova u oblasti boračko-inavlidske zaštite koji se odnosi na korisnike lične I porodične invalidnine koji žive u Srbiji, uz koordinaciju rada I saradnju sa nadležnim ministarstvima, opštinskim grana uprave I drugim institucijama Republike Srpske I Srbije.

Od 2003. Godine pa do 2012. Godine izvoz iz Republike Srpske prema sada Republici Srbiji, a nekada Srbiji I Crnoj Gori je jako uspješan.

2003	239.930,00 KM
2004	258.029,00 KM
2005	249.998,00 KM
2006	257.361,00 KM
2007	280.998,00 KM
2008	373.526,00 KM
2009	334.860,00 KM
2010	383.884,00 KM
2011	477.502,00 KM
2012	371.103,00 KM

U 2013. Godini, od januara do oktobra izvoz iz Republike Srpske u Republiku Srbiju iznosio je 167.941,00 Evra. Za isti period u Republiku Srpsku je uvezeno dobara u iznosu od 323.867,00 Evra iz čega možemo da zaključimo da je pokrivenost uvoza izvozom 51,9%.

4.3.2. Predstavništvo Republike Srpske u Rusiji

Predstavništvo Republike Srpske u Ruskoj Federaciji započelo je sa radom 3. Marta 2010. Godine. Osnovni zadatak Predstavništva je promovisanje Republike Srpske i mogućnosti za investiranje u istu. Predsjedništvo želi da kroz saradnju sa regionalnim privrednim komorama i drugim poslovnim udruženjima u Ruskoj Federaciji osnaži ekonomski razvoj, pomogne u stvaranju poslovnih kontakata, i bude na usluzi poslovnim subjektima iz Republike Srpske kao centar za razmjenu informacija o važnim pitanjima.

Predstavništvo obavlja poslove za potrebe Republike Srpske u oblastima koja se odnose na:

- 1) Razvoj i unapređenje saradnje sa privrednim subjektima Ruske Federacije;
- 2) Promociju privrednih potencijala Republike Srpske i podsticanje ulaganja u privredu;
- 3) Organizovanje konferencija, seminara, poslovnih foruma, promotivnih skupova u Ruskoj Federaciji radi podsticanja izvoza iz Republike Srpske;
- 4) Podsticanje zajedničkih razvojnih programa sa privrednim subjektima zasnovanim na osnovama partnerstva i kooperacije;
- 5) Uspostavljanje i koordinaciju saradnje u oblasti naučno-tehničkih i informativnih odnosa između Republike Srpske i Ruske Federacije, te predlaganje mjera za unapređenje saradnje;
- 6) Prezentaciju kulturne baštine i savremenog kulturnog stvaralaštva Republike Srpske;
- 7) Promociju sporta Republike Srpske, praćenje i unapređivanje stanja u toj oblasti.

20. oktobra je stupio na snagu Sporazum između Vlade Ruske Federacije i Saveta Ministara Bosne i Hercegovine o uslovima uzajamnih putovanja državljana Ruske Federacije i državljana Bosne i Hercegovine, potpisan 31.maja 2013.

Ovaj sporazum ima za cilj da zameni Sporazum između Vlade Ruske Federacije i Saveta Ministara Bosne i Hercegovine, o uslovima uzajamnih putovanja od 24.septembra 2007.godine. Sporazumom je predviđeno uspostavljanje na uzajamnoj osnovi bezviznog postupka ulaza za lica koja imaju pasoš na period do 30 dana tokom svakog perioda od 60 dana počev od datuma prvog ulaza.

Za nosioce diplomatskih i službenih pasoša ostaje bezvizni postupak ulaza na period od 90 dana, a za saradnike diplomatskih predstavništava, konzulata i predstavništava za međunarodne institucije, kao i za članove porodice koji stanuju sa njima tokom čitavog roka njihove akreditacije. Za ostale kategorije državljana, uključujući i one koji ulaze radi zapošljavanja potrebna je viza.

U 2012. godini, najznačajnije aktivnosti odnosile su se na unapređenje institucionalne i privredne saradnje i privlačenje investicija u Republiku Srpsku. Organizovano je nekoliko susreta najviših zvaničnika Republike Srpske i Ruske Federacije, tokom kojih su vođeni pregovori o značajnim investicijama u energetske i infrastrukturne projekte u Republici Srpskoj:

- 1) Sa kompanijom "RusHydro" o pokretanju izgradnje termoelektrane u Ugljeviku;
- 2) Sa kompanijom "Teplogayservis" u vezi projekta gazifikacije grada Banja Luka;
- 3) Sa bankama "Sberbanka" i "Vneshekonombank" o saradnji u bankarstvu;

Aktivnosti na unapređenju privredne saradnje, obuhvatile su i prezentacije investicionih projekata opština Republike Srpske (Šamac, Istočno Sarajevo), kao i organizaciju susreta grupe privrednika u cilju bilateralnih razgovora o saradnji, kada je i potpisan sporazum o saradnji između privrednih komora Republike Srpske i Nižnjeg Novgoroda. Predstavništvo je pružalo podršku preduzećima iz Republike Srpske ("BBB" d.o.o. Šipovo, "Florapharm" d.o.o. Lopare) za pronalazak strateškog partnera iz Ruske Federacije, kao i podršku predstavnicima ruskih kompanija ("Concordia", "Promindustrija", "Lajner"...) u cilju ostvarivanja saradnje sa poslovnim partnerima iz Republike Srpske.

Što se tiče aktivnosti u oblastima naučne, prosvjetne, kulturne i druge saradnje, mogu se izdvojiti sledeće:

- 1) Organizacija posjete predstavnika Državnog univerziteta u Nižnjem Novgorodu institucijama Republike Srpske;
- 2) Uspostavljanje saradnje između univerziteta u Istočnom Sarajevu i Ruskoj Federaciji, uključujući i Univerzitet u Nižnjem Novgorodu;
- 3) Učešće predstavnika Republike Srpske na Ekonomskom forumu u Sankt Peterburgu;

- 4) Obezbjedenje nastupa etno-grupe iz Republike Srpske na Danima slavenske kulture u Kremlju;
- 5) Obezbjedenje učešća ruskih zvaničnika na manifestaciji u Banjoj Luci;
- 6) Učešće u Danima slavenske pismenosti I kulture u Moskvi.

Predstavništvo u Rusiji je jedno od najznačajnijih za privredu RS koja želi da razgrana svoju mrežu predstavništava svuda po svijetu.

Od 2003. Do 2012. Godine, izvoz iz Republike Srpske u konstantom je porastu. Značajan napredak dešava se od 2010.godine, kada je predstavništvo I otvoreno.

2003	637,00 KM
2004	185,00 KM
2005	2.158,00 KM
2006	798,00 KM
2007	1.286,00 KM
2008	2.500,00 KM
2009	3.221,00 KM
2010	3.552,00 KM
2011	4.037,00 KM
2012	4.169,00 KM

U tekućoj godini, 2013., vrijednost izvoza ka Ruskoj Federaciji u periodu od januara do oktobra iznosi 1.919,00 Evra.

4.3.3. Predstavništvo Republike Srpske u Belgiji

U novembru 2007., Republika Srpska je postala članica Skupštine evropskih regija- organizacije koja okuplja 260 regija iz Evrope i 13 međuregionalnih organizacija- i potom je otvorila kancelariju predstavništva u Briselu da poboljša odnose sa drugim evropskim regionima i bude bliže Evropskoj Uniji.

Predstavništvo Republike Srpske otvoreno je u oktobru 2008.godine. Kancelarija će pomoći Republici Srpskoj da poboljša i uspostavi kontakte sa drugim evropskim regionalnim predstavništvima i organizacijama u Briselu. Predstavništvo predstavlja mjesto

gdje privrednici mogu da razmjenjuju ideje, znanja i iskustva, poboljšavajući međusobno razumijevanje.

Republika Srpska, sastavni dio Bosne i Hercegovine, je posvećena Evropskoj Uniji i daljnjoj integraciji u Evropsku Uniju. Odluka o otvaranju predstavništva u Briselu je još jedan korak u tom pravcu. Predstavništvo će pomoći Republici Srpskoj u svojoj promociji i uspostavljanju kontakata sa drugim zemljama.

Predstavništvo se fokusira na sledeće aktivnosti:

- 1) Promocija Republike Srpske u glavnom gradu Evrope;
- 2) Saradnja sa drugim predstavništvima širom Evrope;
- 3) Podrška Republici Srpskoj i njenim institucijama da pristupe Evropskoj Uniji finansijskim programima pomoći;
- 4) Pomoć u izgradnji kapaciteta i transfer znanja državnih službenika i civilnog društva na evropskim pitanjima.

Predstavništvo Republike Srpske u Briselu će promovisati Republiku Srpsku i njen potencijal za investiranje. To će imati za cilj da podstakne ekonomski razvoj regiona kroz saradnju sa privrednim komorama i drugim poslovnim udruženjima u Belgiji, pomoć u ostvarivanju kontakata i pomoć preduzećima iz Republike Srpske.

Predstavništvo ima za cilj saradnju i gradnju partnerskih odnosa sa drugim evropskim centrima kroz stalnu razmjenu informacija i iskustava, organizaciju seminara, konferencija i radnih sastanaka, kao i zajednička sprovođenja projekata iz različitih aspekata društvenog života.

Aktivnosti Predstavništva Republike Srpske u Kraljevini Belgiji u 2012.godini, u oblasti institucionalne saradnje odnosile su se na organizaciju brojnih službenih posjeta visokih zvaničnika Republike Srpske Briselu (predsjednika Narodne skupštine Republike Srpske, članova Odbora za evropske integracije I regionalnu saradnju Narodne skupštine Republike Srpske, ministara u Vladi RS I predstavnika drugih institucija). Takođe, Predstavništvo je organizovalo ovogodišnje učešće Republike Srpske na manifestaciji "Open Days 2012". Republika Srpska je zajedno sa regijama partnerima iz Italije, Slovenije, Srbije, Hrvatske I Crne Gore formirala konglomerat "Jadransko-jonska makro regija-transnacionalna, prekogranična I međuregionalna saradnja", u okviru kojeg su organizovanje debate I predstavljanje regija partnera. Predstavništvo je intezivno radilo na

uspostavljanju kontakata sa predstavnicima institucija Evropske unije I organizacija sa sjedištem u Briselu (“Education, Audiovisual & Culture Executive Agency- EACEA” Evropske komisije u vezi sa mogućnošću učešća u program Youth in Action; sa Evropskim institutom za javnu administraciju – EIPA u vezi mogućnosti saradnje kroz IPA fondove, putem “tailor made” programa za obuku službenika I unapređenje rada institucija I drugo). Predstavništvo služi kao podrška institucijama Republike Srpske u procesu Strukturisanog dijaloga u oblasti pravosuđa, kao I po pitanju učešća predstavnika iz institucija Republike Srpske u okviru sektorskih pododbora uspostavljenih u okviru Sporazuma o stabilizaciji I pridruživanju/Privremenog (trgovinskog) sporazuma, kao mješovitih zajedničkih tijela sastavljenih od predstavnika nadležnih direktorata Evropske komisije I institucija u BiH, zaduženih za praćenje ugovornih obaveza.

U oblasti privredne saradnje, mogu se izdvojiti sljedeće aktivnosti:

- 1) Održane prezentacije poslovnog okruženja I poslovnih mogućnosti Republike Srpske u Komori trgovine I industrije Flandrije I Federaciji prehrambene industrije Belgije, a uspostavljena je saradnja I sa drugim privrednim asocijacijama, što je I rezultiralo interesom belgijskih kompanija za uvoz svježeg voća iz RS;
- 2) Organizovana je I posjeta grupe investitora Republici Srpskoj, zainteresovanih za ulaganja u oblasti turizma I energetike;
- 3) Predstavništvo je, u saradnji sa Turističkom organizacijom RS, realizovalo dvije kampanje za promociju turizma Srpske (promocija ljetnjeg I zimskog turizma, putem atraktivnog reklamnog dizajna na javnim mjestima u Briselu).
- 4) Republika Srpska I njeni potencijali predstavljeni su I tokom nedelje Balkana, koju je u Brižu organizovao Koledž Evrope.

Ostale aktivnosti Predstavništva odnosile su se, između ostalog, na:

- 1) Organizaciju studentske posjete predstavnika Republike Srpske Kancelariji za međunarodnu saradnju mladih regije Valonije;
- 2) Organizaciju prijema povodom obilježavanja godišnjice Dejtonskog mirovnog sporazuma;
- 3) Aktivnosti u vezi učešća Veterinarskog institute RS na sajmu inovacija “Brussels Innove 2012”;
- 4) Pripremne aktivnosti u vezi pristupanja konzorcijuma iz Republike Srpske u Enterprise Europe Network-EEN.

Predstavništvo je, takođe, učestvovalo na brojnim skupovima, radnim sastancima I konferencijama (plenarne sjednice Skupštine lokalnih I regionalnih vlasti Unije za Mediteran- ARLEM; zasjedanje Biro-a I Generalne skupštine Skupštine evropskih regija; okrugli stolovi “Breakfast Briefing”, godišnji forum Mreže ekonomije znanja- KEN; skupovi koje organizuje European Policy Center- EPC I dr.). U oblasti informisanja, predstavništvo je nastavilo aktivnosti na promociji Republike Srpske I predavljanju njenih stavova, u saradnji sa EUobserver-om, a redovno su izrađivani I elektronski bilteni sa informacijama iz Republike Srpske, koji su distribuirani institucijama, diplomatskim I regionalnim predstavništvima u Briselu. U cilju razmjene iskustava I znanja, te približavanja Republike Srpske zemljama Evropske unije Predstavništvo je obrazovalo I program prakse za mlade volontere I stažiste iz država članica Evropske unije koji žele saznati više o Republici Srpskoj, njenim stanovištima I pozicijama. Trenutno, stažiranje u okviru ovog programa obavlja postdiplomac iz Kraljevine Švedske.

Vrijednost izvoza iz Republike Srpske u Belgiju, iz godine u godinu je predavljen u tabeli. Od 2007. Godine kada je otvoreno predstavništvo taj rast je izraženiji nego u prethodnim godinama.

2003	843,00 KM
2004	1.690,00 KM
2005	3.248,00 KM
2006	3.640,00 KM
2007	5.080,00 KM
2008	8.626,00 KM
2009	6.469,00 KM
2010	8.071,00 KM
2011	9.754,00 KM
2012	8.724,00 KM

4.3.4. Predstavništvo Republike Srpske u Izraelu

Predstavništvo Republike Srpske u Izraelu je zaduženo za promociju ekonomskog, komercijalnog, naučnog, obrazovnog, zdravstvenog, kulturnog i sportskog potencijala, kao i veza relevantnih institucija obe države. Direktor predstavništva, Arie Livne, imenovan je od strane predsjednika Republike Srpske. Arie Livne služi i kao senator Republike Srpske, savjetnik predsjednika i specijalni izaslanik Svjetskog jevrejskog kongresa za bivšu Jugoslaviju. Predstavništvo Republike Srpske se nalazi u Jerusalimu, na sedmom spratu ICC-a (International Convention Center)

Najzanimljivija činjenica u vezi sa predstavništvom Republike Srpske u Izraelu je da ono najviše smeta drugom entitetu Bosne i Hercegovine, jer Izrael nudi potpunu podršku Republici Srpskoj, kao i da bi priznao njenu nezavisnost.

Izrael je do sada u Republiku Srpsku slao razne delegacije, privredne, novinarske i turističke. Ministar vanjskih poslova Izraela, Avigdor Liberman, kao i ministar turizma Stas Misežnjekov, je bio u zvaničnoj posjeti Republici Srpskoj i tom prilikom je izjavio da je Republika Srpska raj na zemlji.

Dogovoreno je organizovanje susreta na kojima bi se razmatrali uvozno- izvozni aranžmani, sa temeljno pripremljenom platformom. Naglasak bi bio na sektorima građevinarstva, neiskorištenim potencijalima proizvodnje energije, infastrukturalnim projektima, elektronskoj industriji, poljoprivredi, drveno- prerađivačkoj industriji i turizmu.

Roni Rajbek najavila je aktivnije predstavljanje privrede Republike Srpske na sajmovima, seminarima i skupovima u Izraelu, a Šaron Šitrit je predložila da nadležne institucije Republike Srpske organizuju predstavljanja potencijala za cjelokupno članstvo izraelske Privredne komore, što bi Izrael podržao logistički i finansijski. Ambasador Izraela za BiH, David Koen, je podržao ovaj projekat.

Aktivnosti na unapređenju institucionalne saradnje, odvijale su se I kroz:

- 1) Saradnja sa Ministarstvom inostranih poslova Izraela- Odjeljenje za evro-aziju;
- 2) Saradnja sa Agencijom za međunarodnu saradnju sa MASHAV;

- 3) Organizacija prve zvanične studijske posjete delegacije izraelskog Udruženja novinara periodične štampe Republici Srpskoj;
- 4) Podrška učešću izraelskih predstavnika na Kongresu kardiologa Republike Srpske u Banjoj Luci;
- 5) Uspostavljanje saradnje sa ogrankom, Svjetskog jevrejskog kongresa u Jerusalimu.

Uspostavljena je I saradnja između izraelskog Ministarstva poljoprivrede I ruralnog razvoja I Ministarstva poljoprivrede, šumarstva I vodoprivrede Republike Srpske, a s ciljem organizacije niza seminara.

U okviru saradnje na lokalnom nivou, pružena je podrška realizaciji zajedničkih aktivnosti gradova partnera Modim-Makabim-Reut I Banja Luka (razmjena učenika srednjih škola; učešće na Međunarodnoj konferenciji Energetski dani u Banjoj Luci; prvo učešće izraelskog plivačkog kluba na Međunarodnom plivačkom mitingu u Banjoj Luci), a pokrenuta je I inicijativa za bratimljenje opština Ramat Išaj I Kozarska Dubica.

U oblasti privredne saradnje, aktivnosti Predstavništva obuhvatile su, između ostalog, uspostavljanje saradnje I potpisivanje ugovora sa izraelskom nacionalnom vodoprivrednom kompanijom Mekorot I kineskom državnom kompanijom Sinohidro, za realizaciju projekta vodosnabdijevanja poljoprivrednih površina Grada Bijeljina I opštine Pelagićevo I vodosnabdijevanja naseljenih područja Grada Banja Luka I tretmana otpadnih voda.

Predstavništvo je pružalo podršku privrednim subjektima iz Republike Srpske za plasma proizvoda na izraelsko tržište, kao I iznalaženje potencijalnih izraelskih partnera I investitora (sklapanje ugovora između kompanija EKO-Bel iz Republike Srpske I Kliyat Yossi iz Izraela I investiranje u opremu u fabric u poslovnoj zoni Lipova greda u Kozarskoj Dubici; podrška u vezi procedura za izvoz pastrmke kompanije "Tropik" Banja Luka; promocija kompanije Boksit iz Milića, sa naglaskom na drvo-prerađivački asortiman)

4.3.5. Predstavništvo Republike Srpske u Njemačkoj

Predstavništvo Republike Srpske u Njemačkoj svoje sjedište ima u Štuttgartu. Kao i sva ostala predstavništva i ovo ima za cilj da promoviše Republiku Srpsku u najboljem svjetlu za strane investitore i moguće poslovne saradnje.

U prethodnoj, 2012.godini, Predstavništvo Republike Srpske u SR Njemačkoj, baziralo se na aktivnosti u oblasti unapređenja institucionalne saradnje. Prije svega, na organizaciju posjeta visokih zvaničnika Republike Srpske pokrajini Baden Virtemberg, u cilju susreta sa predstavnicima njemačkih institucija.

Veoma značajne aktivnosti Predstavništva odnosile su se na koordinaciju aktivnosti u vezi učešća Republike Srpske u Strategiji Evropske Unije za Dunavski region. Strategija, čiji je cilj jačanje prekogranične saradnje i razvoj zajedničkih projekata zemalja ovog dijela svijeta, a njene učesnice su osam zemalja članica EU (Njemačka, Austrija, Mađarska, Češka, Slovačka, Slovenija, Bugarska i Rumunija) i šest zemalja izvan Unije (Hrvatska, Srbija, BiH, Crna Gora, Ukrajina i Moldavija). Predstavništvo je realizovalo i brojne aktivnosti na unapređenju saradnje između lokalnih zajednica Republike Srpske (Teslić, Zvornik) i lokalnih zajednica ove njemačke pokrajine (Vajbling, Ulm, Špajern).

U oblasti privredne saradnje, aktivnosti Predstavništva odnose se na:

- 1) Organizaciju sastanaka predstavnika Vlade Republike Srpske sa predstavnicima elektrprivrede s ciljem daljeg unapređenja saradnje sa privrednim subjektima iz RS;
- 2) Podršku privrednim subjektima Republike Srpske za pronalaženje partnera u SR Njemačkoj;
- 3) Organizaciju učešća predstavnika Republike Srpske na međunarodnim sajmovima.

Predstavništvo Republike Srpske u SR Njemačkoj pružilo je podršku nastupu Republike Srpske na Međunarodnom sajmu nekretnina „Expo Real 2012“, na kojem je predstavljena investiciona ponuda projekata Republike Srpske.

Osim investicionih seminara, Predstavništvo Republike Srpske je podržalo i mnoge kulturne i obrazovne manifestacije.

Statistički podaci pokazuju da je SR Njemačka iz Republike Srpske od 2003. Do 2012. Godine uvozom dobara svake godine napredovala. Mali pad koji se desio 2012. Opravdava se globalnom krizom.

2003	39.043,00 KM
2004	53.503,00 KM
2005	60.074,00 KM
2006	147.634,00 KM
2007	161.553,00 KM
2008	177.594,00 KM
2009	143.824,00 KM
2010	181.613,00 KM
2011	208.726,00 KM
2012	197.076,00 KM

U 2013.godini, od januara do oktobra statistički zavod Republike Srpske navodi da je izvoz iz Republike Srpske ka SR Njemačkoj iznosio 112.333,00 Evra, što pokriva vrijednost uvoza 92,5%. Ovaj postotak predstavlja jako uspješno poslovanje RS sa jednom od najrazvijenijih zemalja Evrope.

4.3.6. Predstavništvo Republike Srpske u Austriji

Predstavništvo Republike Srpske je otvoreno u martu 2012.godine u Beču od strane Vlade i predsjednika Republike Srpske. Predstavništvo vodi gospodin Mladen Filipović. Cilj Predstavništva Republike Srpske u Republici Austriji, je puna podrška i promovisanje ekonomske saradnje i turizma Republike Srpske. Ovo predstavništvo stoji na raspolaganju kada je u pitanju prvi kontakt i informacije o saradnji sa Republici Srpskoj.

Otvaranje Predstavništva je važan trenutak za Republiku Srpsku jer je otvoren u gradu- centru ekonomskih, finansijskih, pa i političkih i regionalnih odnosa. Ovaj potez ukazuje na odlične odnose privreda Republike Srpske i Austrije, kao i proširivanje saradnje.

Inicijator za otvaranje je bila Vlada Republike Srpske, a cilj je da se pospiješi saradnja u privrednom segmentu i privuku investicije. Pored domaćih predstavnika svečanom otvaranju su prisustvovala i poznate austrijske kompanije poput Štrabaga, Alpine, Rajfajzen banke, i predstavnici Privredne komore Austrije.

Beč je izabran za sjedište šestog predstavništva Srpske iz niza razloga: zbog kontakata koji postoje sa srpskom dijasporom, poslovnom zajednicom, te austrijskim strukturama i prijateljima iz političke i ekonomske sfere.

Predstavništvo u Beču ima primarni zadatak da promovise interese RS, da unapređuje sve potrebne kontakte između država, da promovise potencijale i investicionu ponudu Republike Srpske i u svakom slučaju da radi na izgradnji pozitivnog imidža u inostranstvu.

U prvoj godini svog poslovanja Predstavništvo je organizovalo učešće predsjednika Narodne skupštine Republike Srpske na međunarodnoj konferenciji „Regije sa zakonodavnom vlašću u Evropskoj uniji i Savjetu Evrope“, prilikom koje je održan i niz značajnih bilateralnih sastanaka. Takođe, Predstavništvo je pokrenulo projekat povezivanja i razvoja saradnje u sektoru šumarstva kao i učešće u skupovima i konferencijama koje su od interesa za RS

U cilju unapređenja privredne saradnje, Predstavništvo je organizovalo promociju vina iz Republike Srpske u Beču, na kojoj su se predstavili proizvođači vina iz Trebinja, a tom prilikom su dogovorene i isporuke vina na austrijsko tržište. Ovaj susret privrednika je organizovan u okviru projekta „Dani Republike Srpske“

Aktivnosti u oblasti prosvjetne, kulturne, medijske i sportske saradnje, obuhvatale su: pokretanje projekta Stručna praksa u Republici Austriji, koji podrazumijeva obezbjeđenje prakse za studente, te usavršavanje kadrova iz Republike Srpske u Republici Austriji.

Od 2010. pa do 2012.godine, kada je predstavništvo otvoreno, izvoz iz Republike Srpske ka Republici Austriji je bio jako uspješan.

2010	130.415,00 KM
2011	198.558,00 KM
2012	225.532,00 KM

Iz navedenih podataka statističkog zavoda Republike Srpske može se zaključiti da je vrijednost izvoza tokom 2012.godine značajno dobila na količini zbog rada privrednog predstavništva, što se dokazuje I tokom 2013.godine, jer je do oktobra zabilježeno 90.742,00 Evra vrijednosti izvoza.

4.3.7. Predstavništvo Republike Srpske u Grčkoj

U avgustu 2013.godine otvaranjem Predstavništva Republike Srpske u Solunu uspostavljen je dodatni most za saradnju, koji će dati rezultate u budućnosti s obzirom na iskazani interes ljudi iz poslovne sfere Grčke. Grčka poslovna zajednica želi da uspostavi tješnju saradnju kada su u pitanju obrazovanje, turizam, drvoprerađivačka I metalska industrija.

Sledeći korak Predstavništva Republike Srpske u Solunu je da se napravi zajednički biznis forum kojim bi se direktno u vezu doveli privrednici iz Srpske I Grčke I da se dogovaraju poslovi.Ovo Predstavništvo ima ulogu da koordiniše poslove, priprema sastanke I razmijeni sve potrebne informacije.

Republika Srpska je za uspostavljanje Predstavništva u Solunu dobila inicijativu poslovne zajednice Grčke I podršku određenih političkih krugova, koji smatraju da I putem ovakvih ekonomskih veza može dodatno da se jača I politička saradnja koja je uvijek bila I ostaće dobra.

4.3.8. Predstavništvo Republike Srpske u Sjedinjenim Američkim Državama

Predsjednica Vlade Republike Srpske, Željka Cvijanović, zajedno sa ministrom finansija Zoranom Tegeltijom I šefom Predstavništva Obradom Kesićem, 11.10.2013 otvorila Predstavništvo Republike Srpske u Vašingtonu.

Uloga Predstavništva u Vašingtonu je da pojasni stavove Republike Srpske I uspostavi saradnju s potencijalnim partnerima koja će biti na dobrobit svih.

Otvaranjem Predstavništva Republike Srpske u Vašingtonu, Srpska nastavlja s popunjavanjem mreže svojih predstavništava onako kako je I planirano. Veoma je važno da ta mreža bude veća I šira u budućnosti. Svečanom otvaranju Predstavništva Republike Srpske u Vašingtonu prisustvovali su predstavnici diplomatskog kora, privredne I akademske zajednice, dijaspore I nevladinog sektora.

5. ZAKLJUČAK

Putem predstavništava realizovane su mnogobrojne aktivnosti kojima je obezbjeđeno unapređenje institucionalne saradnje sa regijama I zemljama u kojima predstavništva djeluju, te promocija prirodnih I privrednih potencijala Republike Srpske u cilju privlačenja stranih investicija, identifikacija partnera za učešće u zajedničkim regionalnim projektima I inicijativama, kao I jačanje veza sa dijasporom, I niz drugih aktivnosti u interesu I za potrebe Republike Srpske, u skladu sa njenim ustavnim nadležnostima.

Predstavništva Republike Srpske u inostranstvu nemaju diplomatsko-konzularni status, ali predstavljaju važnu institucionalnu polugu za predstavljanje interesa I stavova Republike Srpske u inostranstvu, I stoje na usluzi njenim građanima u rješavanju njihovih statusnih I drugih problema. Predstavništva su jedno od značajnijih sredstava komunikacije sa evropskim I vanevropskim zemljama.

Takođe, šest predstavništava Republike Srpske nisu dio ekonomske diplomatije BiH, ali je njihov angažman na promociji privrednih potencijala Republike u inostranstvu I na podršci domaćim izvozno-orjentisanim subjektima iz Republike Srpske neuporedivo veći nego što je to slučaj sa glomaznom diplomatsko-konzularnom strukturom BiH.

Ranije navedene aktivnosti predstavništva Republike Srpske u inostranstvu pokazuju efekte njihovog rada na unapređenju institucionalne, regionalne, ekonomske, pa I političke saradnje između subjekata u Republici Srpskoj I onih u regijama I državama njihovog sjedišta, uključujući I podršku u obezbjeđivanju investicija. Predstavništva su odigrala značajnu ulogu u uspostavljanju kontakata sa određenim stranim investitorima, odnosno neposredno su inicirala ili su bila podrška u ostvarivanju kontakata I dovođenja stranih investitora. Takođe, bili su podrška I domaćim proizvođačima za plasman naših roba na inostranom tržištu.

Bošnjački političari smatraju da Republika Srpska nema ustavno pravo da otvara svoja predstavništva u svijetu. Tvrde da je diplomatija isključivo u nadležnosti BiH I da Srpska ovim kancelarijama ruši državu BiH.

“To je samo posljednji u nizu strateških poteza velikosrpskih nacionalista koji ne odustaju od svog plana za razaranje državnog suvereniteta I teritorijalnog integriteta BiH. Naime, ovaj potez se treba razumjeti u kontekstu strateških ciljeva Milorada Dodika I rukovodioca iz Republike Srpske, čiji cilj ostaje konačno otcjepljenje BiH, to jeste nastavak politike Radovana Karadžića. Ono što su patrioti BiH uspjeli odbraniti u ratu, sada gube u miru, zbog inertnosti, stranačke pristrasnosti, nedostatka strateškog djelovanja od strane bošnjačkih predstavnika u BiH, a da ne govorimo o kratkovidosti koja je obično vezana samo za sledeći izborni ciklus unutar “fildžan” države. Ovo što sada gledamo su posljedice letargije, strateških grešaka I unutrašnjih sukoba”, izjavio je Hamdija Čustović povodom otvaranja Predstavništva Republike Srpske u Vašingtonu.

Zvaničnici Republike Srpske odgovaraju da je riječ o privrednim predstavništvima koja Srpska ima pravo da otvara u inostranstvu u skladu sa Dejtonskim sporazumom.

“Naša strategija je kreiranje poslovnog ambijenta koji će ojačati konkurentsku moć domaće privrede. Oblikovaćemo ekonomski system tako da bude isplativo proizvoditi u Republici Srpskoj I izvoziti proizvode na druga tržišta. Partnerstvo javnog I privatnog sektora će imati snažnu podršku kroz donošenje svih neophodnih propisa, u svrhu daljeg poboljšanja klime za ulaganja I smanjivanja troškova poslovanja”, naglasio je predsjednik Republike Srpske, Milorad Dodik.

Sve pomenuto zajedno čini kontinuiranu I organizovanu kampanju na spoljnom planu iz koje proizilazi kapacitet predstavništva da doprinesu traženju potencijalnih investitora, a konkretni koraci su već preduzeti, kao I u pogledu obezbjeđivanja plasmana za naše robe na inostranom tržištu.

Predstavništva Republike Srpske u inostranstvu svakako predstavljaju značajan segment institucionalne structure Republike Srpske po pitanju njenog predstavljanja, te promocije njenih interesa u inostranstvu. Kao što je njihov rad, u ogromnoj mjeri intenziviran od 2006.godine do sada, u poređenju sa periodom prije toga, uz daleko veću koordinaciju aktivnosti I preciznije smjernice za njihovo obavljanje, sigurno je da postoji prostor za dodatno unapređenje njihovog rada, a Ministarstvo za ekonomske odnose I regionalnu saradnju I Vlada Republike Srpske u cjelini, posvećeni su postizanju tog cilja.

6. LITERATURA

- 1) David Đ. Dašić, *Diplomatija, ekonomska multilateral i bilateral*, Beograd, 2003.
- 2) Ilija J. Džombić, *Diplomatija Bosne i Hercegovine*, Banja Luka, 2008.
- 3) <http://www.komorars.ba>
- 4) <http://www.narodnaskupstinars.net>
- 5) <http://www.rzs.rs.ba/>
- 6) http://sr.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%B5%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%B0_%D0%A1%D1%80%D0%BF%D1%81%D0%BA%D0%B0